

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prečinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 12 juli 1940
God. XI • Broj 28

Sokolsko hodočašće na Kajmakčalan

Hodočašće pretstavnik jugoslovenskog sokolstva na Kajmakčalan, na današnji Petrovdan, dan slave kajmakčalanske spomenkapele, — za čijeg se domaćina ove godine primio Savez Sokola K. J., — pretstavlja u ovom trenutku, više nego ikad, SIMBOLIČKI ČIN MISTIČNOG DODIRA SA ŽRTVENIKOM NAJVEĆEG SAMOPREGORA, najnepokolebljivije vere, najuzvišenije žrtve i najneporedivije slave, — za sve što sokolstvo u ovom času proživljuje i radi, za sve njegove napore, stremljenja, nade i verovanja, koji predstavljaju ujedno i verovanja čitavog našeg naroda.

DUH KAJMAKČALANA JE NAJUZVIŠENIJI NASTAVAK KOSOVSKE DUHA. Proboj solunskog fronta, također velik po junaštvu i slavi, imao je daleko većih vidnih posledica, jer je nakon njega, u retkom naletu, bila oslobođena čitava otadžbina i postignuto potpuno oslobođenje i ujedinjenje našeg naroda. Posledice Kajmakčalana bile su, naprotiv, vrlo skromne, — zauzeće Bitolja i okoline, — a naš narod je gotovo čitave dve godine posle njega morao još uvek da snosi protivničku silu, i naša vojska, da uz najteže napore produži borbu. Pa ipak je u čitavom našem narodu Kajmakčalan uzdignut na rang najviše naše slave posle Kosova, — upravo zato što je bio težak i nadčovečanski mučan, kao i Kosovo; — što je to bila borba sa neprijateljem, koji je bio nadmoćan i još u punoj snazi; — što je tom bitkom srpska vojska, tek oporavljena posle Albanije i Krfa, i bez ikakvih rezervi, viteški htela da pomogne ostalim saveznicima; — i što su životi, žrtvovani na Kajmakčalanu, pali u fanatičnom zanosu, da makar i najmanje parče srpske otadžbine otmu neprijatelju, i da se sa tog parčeta sprema za konačnu pobjedu. Tim činom je srpska vojska pokazala braći u porobljenoj otadžbini, i svima koji su verovali u njenu pravednu stvar, širom celog sveta, da ni strahote uzmaca preko Albanije, ni umiranja na Vidu nisu mogla da je slome, i da će ona, udružena sa jugoslovenskim dobrovoljcima, doneti konačno oslobođenje, — pre ili posle! Dok je proboj solunskog fronta mogao već unapred, bar sa pedeset od sto, da računa na uspeh, na Kajmakčalanu je uspeh bio gotovo izvan logičnih kalkulacija; ali je zato ležao u duši, zanosu i veri onih, koji su odlučili da izvolye pobjedu, ili da izginu!

U tome je VELIKO SIMBOLIČNO ZNAČENJE KAJMAKČALANA ZA DANAŠNJICU, ne samo za nas Sokole, nego i za sve svesne sinove Jugoslavije, ma kome njenom delu, ili grupi pripadali, a koji ni u najtežim prilikama ne žele da klonu, već uvek veruju u konačnu pobjedu svakog napora, koji je zasnovan na pravdi i samopregornom junaštvu, te na ozbiljnoj spremi i budnoj svesti, ma kakva bila sila, koja mu stoji nasuprot. Duh Kajmakčalana je protivan svemu što znači kolebljivost, malodušnost, defanzivnost po svaku cenu, oslanjanje na betonske utvrde, i što vodi do sloma. Obratno, — DUH KAJMAKČALANA JE DUH NAJSMIONIJE PREDUZIMLJIVOSTI, ODLUČNOSTI, SAMOPUZDANJA, FANATIČNOG RIZIKA I VERE U POBEDU, protiv svega što je tehničko, a čime je protivnik raspolagao daleko više, nego li oni koji su Kajmakčalan osvojili. Taj duh pokazuje, da čak i onda, kada su vrata u slobodu zabarikadirana planinskim urvinama, visokim po nekoliko hiljada metara, i okupiranim od daleko nadmoćnijih snaga, — ona moraju da se otvore, kad na njih kuca srce junačko, ljubav za rodnu grudu i vera u pravdu Boga velikoga!

Izastlanstvo jugoslovenskog sokolstva pošlo je na ovo hodočašće BAŠ ZATO, DA SE NA IZVORU NAPOJI TIM DUHOM I TAKVOM VEROM! Sve naše članstvo je na današnji dan, u misli i u srcu sa svojom braćom hodočasnici, napajajući se skupa sa njima na istom izvoru, sa željom da taj duh prelije u čitav narod, za sve borbe koje nas čekaju, bile one krvave ili nekrvave!

Povodom jubileja dr. Lazara Cara

Prilikom osamdesetogodišnjice života DR. LAZARA CARA, o kojoj je „Sokolski glasnik“ doneo opširan članak u pretprošlom broju, Savez Sokola K. J. je uputio br. L. Caru pismo ove sadržine:

Dragi brate starešino, — Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije smatra za prijatnu dužnost i srećnu priliku, što može da Ti čestita 80-godišnjicu Tvog retko plodnog života, ispunjenog neprekidnim radom i sjajnim delima, na korist naroda, otadžbine i čovečanstva. Jugoslovensko Sokolstvo znade vrlo dobro, da si Ti bio jedan od pionira sokolske misli u našem narodu, i da Tvojim nastojanjima, Tvojim retkim sposobnostima i Tvojim na daleko poznatoj čestitosti velika sokolska porodica ima da zahvali za mnoge svoje uspehe. Tvoj rad je bio mnogostruk i neumoran, na naučnom, socijalnom, kulturnom i političkom polju, ali si najviše od svoga srca i duše darovao sokolstvu. Tobom se ponosilo predratno hrvatsko sokolstvo, čiji si zaslužni starešina bio kroz dugi niz godina, vodeći ga u duhu jedinstva i najbratstvijske saradnje, sa srpskim i slovenačkim sokolstvom; zbog čega si bio progovoren od naših narodnih neprijatelja, za vreme rata. Ali ta progovora dala su Ti samo nove snage i nove vere u pobjedu jugoslovenske misli i slovenskog bratstva. Jugoslovensko sokolstvo će ti biti vešto zahvalno, što su se baš na Tvoj predlog jednoglasnim zaključkom, spojili srpski, hrvatski i slovenački Sokoli u jedan jedinstveni Jugoslovenski Sokolski Savez. I posle, kad više nisi saradivao sa Savezom Sokola K. J., mi vrlo dobro znamo da si u čitavom svom radu ostao nepokolebljivi Soko, dobar Hrvat, dobar Jugosloven i srdačan Sloven, prijatelj i brat svim slovenskim narodima.

Sećajući se svega toga, prilikom Tvoje časne 80-godišnjice, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije Te moli, da primiš u ime čitavog jugoslovenskog sokolstva, njegova bratska čestitanja i najsrdačnije želje za dug život i što srećnije dane!

I Sokolska župa Zagreb uputila je također Dr. Lazaru Caru, povodom njegovog jubileja, čestitku, u kojoj vrlo toplim rečima ističe njegove sokolske zasluge i njegov rodoljubivi rad, želeći mu svako dobro.

SOKOLSKO HODOČAŠĆE NA OPLENCU

Sokolsko društvo Kač, župa Novisad, organizovalo je izlet na Oplenac. 70 članova toga društva pošlo je autobusima da poseti grob Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra, a posle toga su posetili Bukovičku banju i Venčačku zadrugu, te se poklonili grobu Nežnanog junaka na Avali.

ПУТЕМ НОВОГ СОКОЛСКОГ АПОСТОЛСТВА

Соколска Братства и Повереништва треба да пронесу соколу националну мисао до најудаљенијих кутака Отаџбине!

Са много страна долазе вести о снажној акцији наших жупа и друштава на организацији Соколских Братстава и Повереништава. Наша Братства и Повереништва имају за циљ, да повежу све крајеве наше отаџбине уз моћну соколску организацију, да засеју семе соколске националне мисли у најзачаченије делове земље и да створе језгро соколске организације и у оним местима, где је досад није било.

Стога се, из Савеза СКЈ, организацији Братстава и Повереништава поклања највећа пажња. Свака вест о новом Братству и Повереништву ретастаља за Савез још један доказ животне снаге соколства и његове спремности, да са увећаном организационом снагом послужу оним интересима, којима је посвећено сво деловање соколске организације, добру Краља, народа и отаџбине! Кад се у овим великим данима јавља у широким народним редовима овакав одазив за организацију соколских Братстава и Повереништава, то је знак, да народ у своје соколство гледа са надом и поверењем. Соколство неће изневерити очекивања народа и оно ће, са новим напорима, са новим прегалаштвом и одушевљењем, одица преузети све дужности, које му се, као водећој националној организацији, намећу.

Акцију оснивања Братстава и Повереништава треба настави-

ти са повећаним трудом и настојањем. Тај соколски улазак у најшире редове народа, тако одушевљено поздрављен на свом почетку, треба надовезати на све ширу и смилшенију, планску акцију, са циљем да не буде ни једног места, ни места на нашој земљи, у коме неће соколска национална мисао службе отаџбини имати своје апостоле и борце.

Стога очекујемо од жупа и друштава нов снажан напор у овом смеру. Очекујемо извештаје, који ће нам донети нове доказе о правилно схваћеном задатку, који смо поставили соколском организацијом Братстава и Повереништава. Сваки дан нека донесе нов успех у овом послу. Све зависи од нас. У сваком месту и сецету има људи који чекају само на наш позив и на наш глас. Акција Братстава и Повереништава отвара пут новог апостолства у соколству. Она отвара путеве у срца народа и на широка пространства националног живота, одакле ће соколство бити задихнуто новим снагама, за своју нову одговорну мисију у садашњости.

Моле се све братске Жупе, да управи Савеза доставе испуњене формуларе о основаним Соколским Братствима и Повереништвима.

Soko nek pomogne sokolu!

Piše nam prijatelj: Čitav niz dopisa, objavljenih u „Sokolskom glasniku“, svedoči o tome da prilike, za članove Sokola u Banovini Hrvatskoj, a naročito u nekim krajevima bivše Primorske banovine, nisu ni najmanje ružičaste. „Sokolski glasnik“ beleži, međutim, samo lične napadaje, kao i napadaje na sokolske domove i privatnu imovinu, te premeštanja i otpuštanja činovnika itd. Ali ima i drugih područja, na kojima su članovi Sokola izvrgnuti teškom oštećivanju, a o kojima do sada nije bilo reči. Ma da formalni bojkot trgovaca, industrijalaca i obrtnika Sokola nije bio najavljen, izvestan stvarni bojkot ipak postoji, ne naravno u svima krajevima, ali prilično štetan. Široki slojevi, a naročito seljaštvo, ne učestvuju u tom bojkotu, jer im je važnije, da dobiju dobru robu, uz jeftinu cenu i da budu dobro posluženi, nego li da se zanimaju partizanskim osvetama. Takve pojave se pri-

mećuju ponajviše u varošima, i to prema onim istaknutim Sokolima, koji imaju ugostiteljske radnje, kafane, berbernice, manje prodavnice itd. Od izvesnih zadržih voda, sa protivničke strane, izdata je parola, da niko ne sme da posećuje lokale i radnje tih Sokola, tako da su ta braća prilično oštećena, pogotovo ako se desi, da Sokoli u odnosnim mestima pohađaju i dalje protivničke lokale i radnje, a ne dolaze u pomoć svojoj teško pogodenoj braći.

Mi ne želimo, naravno, da se služimo metodama protivnika, niti da sejemo još veću mržnju i razdor, pa nam zato ni na kraj pameti ne dolazi, da odvrćamo sličnim bojkotima, ili da pozivamo braću Sokole da ne posećuju lokale i radnje onih koji nisu Sokoli, ili koji su sokolski protivnici. Ali na jednu stvar imamo potpuno pravo, i to želimo u ovom članku naglasiti, — da je jedina od najsvetijih dužnosti

Sokola, da bratu u nevolji pomognu i da ne dozvole da, usled zloce protivnika, bude oštećen. Tamo gde ne postoji tendencija bojkota, ili oštećivanja sokolske braće, treba i Sokoli da postupaju pomirljivo. Ali, u slučajevima gde se vidi, da neki brat propada samo zato što je Soko, i što ga zbog toga protivnici bojkotuju, — najosnovnija dužnost svakog Sokola glasi, da tome bratu pritekne u pomoć, time što će on sam kupovati kod njega i posećivati njegov lokal. To nam ne može niko prigovoriti, jer to nije bojkot drugih, već pomaganje svoga! Uzrok za takvu meru ne leži u držanju Sokola, već u držanju protivnika.

Stavljamo ovo na srce svoj sokolskoj braći, ne samo onoj koja žive u odnosnim krajevima, već i onoj koja putuju tamo iz drugih krajeva. U vremenima, kad protivnici nemaju prečeg posla, nego da napadaju i oštećuju Sokole, moramo mi Sokoli na svakom koraku bratski da se pomazemo, i da na svaki način pritekne u pomoć onima, koji su oštećeni zbog svoga rodoljubivog rada. M.

Iz Načelnštva i Tehničkog odbora Saveza sokola

Na sednicama Načelnštva Saveza sokola, pored važnih sokolskih problema, koji zasecaju u telesno-vaspitnu granu sokolskog delovanja, raspravljano je i o programu rada za leto i jesen u svim sokolskim jedinicama. Odlučeno je, da se održe sve predviđene utakmice iz programa SOP, kao savezne streljačke utakmice, savezne velosipedske utakmice, utakmice u košarci, lakoj atletici. Raspravljano je i o velikoj sokolskoj štafeti, koja će se održati na Rodendan Nj. V. Kralja, o izmeni njenog pravca itd. Konstatovano je, da su instruktorski tečajevi SOP po sokolskim župama, kao u Splitu, Šibeniku, Mariboru, Petrogradu, Karlovcu (Zagrebu i Sušaku) održani sa veoma dobrim rezultatima. Zaključeno je, da i sve ostale župe moraju ove tečajeve održati u sedištu župe. Za tajnika Tehničkog odbora Saveza izabran je Ivan Sedlaček, bivši savezni prednjak i voditelj kancelarije Tehničkog odbora. Primljeno je na znanje održavanje naraštajskih tečajeva u Sušaku, koga će voditi Rafael Ban, i u Sarajevu, koga će voditi Janko Kavčić.

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolsko društvo Ljubljana II je priredilo u nedelju, 30 juna, vrlo uspešnu javnu vežbu, spoјenu sa unutarnjim otvorenjem svoga novoga doma, koji nosi ime „Sokolski dom Kralja Aleksandra Ujedinitelja“. I pored nepovoljnog vremena nastup je imao vrlo lep uspeh. Na vežbalište je došla velika množina sokolskih prijatelja, predstavnici vojske, i Sokolske župe Ljubljana, zatim predstavnici ostalih društava iz okoline itd. U javnoj vežbi su nastupile sve društvene kategorije, sa vrlo lepim uspehom. Vežba je na žalost morala biti prekinuta zbog iznenadne oluje, ali je zato u dvorani novog doma nastavljena zabava, koja je protekla u najboljem raspoloženju.

Sokolsko društvo u Kastvu, blagoslovilo je kamen temeljac svoga Sokolskog doma, na Vidovdan ove godine. Blagoslov je izvršio velečasni gospodin Ziganto

Katolički župnik osvećuje kamen

Ivan, župnik Sv. Jelene u Kastvu. U kamen-temeljac uzidana je spomenica. Sokolsko društvo u Kastvu timе izvršava svoj zavet Petrove petoletke, i to prigradnjom gombaonice svome starom Narodnom domu.

Sokolsko društvo Kragujevac proslavilo je i ove godine na svečan način Vidovdan, verno tradiciji ovog srca Sumadije, koje uvek u presudnim časovima ume da kaže pravu reč. Posle bogoslužjenja u crkvi sakupilo se članstvo u sokolani, a zatim je povorka svih sokolskih kategorija, sa starešinstvom na čelu, pozdravljena od mnogobrojnog građanstva, prošla pred spomenik palim Sumadincima. U 11 časova služben je parastos, a Sokoli i Sokolice nosili su velik venac od svežeg cveća. Prisustvovao je oficirski hor Sumadijske divizije, predstavnici vlasti i udruženja, te veliko mnoštvo građana i seoskog sveta iz okoline. Pevao je hor ženske Zanatske škole, pod upravom S. Karajankovića. Prosvetar Sokolskog društva Kragujevac, brat Milan Sretenović, sveštenik, održao je tom prilikom besedu, koja je ostavila najdublji utisak na sve prisutne. Podvukao je značenje Kosova za naš narodni otpor i za čitavu Evropu, koja mnogo duguje našem narodu. Toga se treba setiti i u današnjim teškim vremenima i verovati u pobedu dobra nad zlim, vrativši se kultu Kosova i hrabrosti Obilića. Muzika Sokolskog društva Kragujevac-Matica, otvirala je posmrtni marš. Popodne je priredeno dečije sokolsko poselo, a u veče vrlo uspela tehničko-prosvetna akademija, na kojoj je pozorišni otek Društva Matica prikazao ratnu epizodu „Srpske duše“. Poseta je bila tolika, da velika sala nije mogla da primi sve prisutne.

Sokolsko okružje pakračko priredilo je vidovdansku proslavu pod vedrim nebom, u Pakracu, koja je izvela najdublji utisak. Vlasti su bile proslavu zabranile, ali je to još više povećalo njen uspeh. Parastos je održalo 5 sveštenika, a na proslavi se okupilo mnogo Sokola iz Pakraca i okoline, te odred vojske sa komandantom. Izveden je vrlo lep program, posle koga je održao sjajan govor starešina, Dr. Milenko Marković. Bio sam duboko ganut njegovim govorom, koji je prikazivao stradanja našeg naroda, od Kosova do danas, i njegovu junačku borbu za oslobođenje i ujedinjenje. Svi Sokolima su oči sjale, kad ih je brat Dr. Marković pozivao, da budu verni kosovskim tradicijama i spremni da se bore za nezavisnost Jugoslavije, jer naše junačko pokoljenje ne može nikada da bude sramno roblje. Nikako ne razumem, zašto se pokušalo ovako divnu proslavu zabraniti, kad na njoj nije bilo reči o drugome, nego o odbrani Kralja, naroda i Jugoslavije. Zaučac Stevan, seljak dobrovoljac

VIDOVAN NA KORČULI

Pišu nam iz Blata, na Korčuli: Na poziv Plebanskog ureda rimokatoličke župe u Blatu, dostavljen okružnicom na potpis svim mesnim uredima, ustanovama i školama, održane su na Vidovdan zadušnice „za upokoj poginulih junaka za slobodu i ujedinjenje naše domovine“. Zadušnicama nisu prisustvovala školska deca, a spremljena sedala u crkvi uzalud su čekala nastavnike. Školska deca su, međutim, galamila ispred crkve, — baš za vreme akta pieteta neimarima Jugoslavije. Nisu deca kriva, jer im niti uobičajeno spomen-predavanje o Vidovdanu nije održano...

izlet je imao vanredan uspeh. U lloku su posetili Vinogradarsku školu i u najlepšem raspoloženju se vratili u Borovo.

Sokolsko društvo Split priredilo je, 5 jula, svečanu proslavu dana Sv. Ćirila i Metodija. U programu je uzela učešća sokolska muzika, pod dirigiranjem M. Stankovića, te naši poznati umetnici, g-de Maričić i Peralić, i g. Petar Marković.

Sokolsko društvo Beograd I priredilo je u prošlu nedelju utakmicu naraštaja sa članstvom Ruskog Sokola na letnjem vežbalištu ruskog Sokola u Devojačkoj ulici. Članstvo ruskog Sokola pokazalo je lep napredak u odbojci, ali je ipak pobedila ekipa naraštajaca Sokola I, sa rezultatom 15:10 i 15:8.

Sokolsko društvo Kaštel Sućurac je održalo proslavu Vidovdana, sa svečanom akademijom. Nastupile su sve kategorije sa sletskim prostim vežbama. Sa muškom i ženskom djecom izvele su se 2 alegorijske slike. Diletantska sekcija izvela je dramu u 2 čina „Vidovdanske žrtve“. Uspeh je bio potpun.

Sokolsko društvo Mandalina ove je godine skromno proslavilo Vidovdan, zato što su od duže vremena na vežbi mnogi članovi koji vrše glavne službe u upravi i prednjačkom zboru. Kroz zadnja 3 meseca održavao se, u većem delu sokolskog doma, radiotelegrafski tečaj podoficira suhozemne vojske, koji su u domu i stanovali. Brat starešina održao je predavanje o Vidovdanu te pozvao sestre i braću, da u ovim sudbonosnim vremenima slede požrtvovanim radom primer kosovskih junaka.

Sokolsko društvo Nova Gradiška je na skroman način proslavilo Vidovdan. Starešina dr. Gajski održao je zadržajan pozdravni govor istaknuvši etičku stranu vidovdanske misli, a društveni prosvetar, brat Svetozar Lončar, je u iscrpnom govoru ocrtao politički razvoj događaja koji su prethodili kosovskoj bitci i istakao veličinu i vrednost kosovske misli u našoj vekovnoj borbi za nacionalno oslobođenje.

Pohod na Kajmakčalan

U trenutku kada profiteri javni. Interese lične iznad opštih dižu. Iz domaje cele, na Kajmakčalan slavni, Sa pietetom mnogi poklonici stižu.

Za slobodu, ovde, junaci su pali, Koji nisu hteli da živate štede, Jer su instinktivno dušom osećali, Prinesene žrtve kol'ko tada vrede.

I, čineći ovo poklonjenje sveto, U srcima svima isti pogled vlada: „Dok se svet bez duše tresa i propada

I kida se meso, na sili uzeto, Mi ćemo, nošeni kultom misli vaše, Biti mrtva straža otadžbine naše.“

Stanko O. Stanković

Течај Уније за заштиту деце, за сонолице

Унија за заштиту деце одржала је специјални течај за сонолице, који је успешно завршен. Течај се је одржавао у просторијама „Дома ученица“, у Крунској улици, а завршило га је 40 соколица из београдских соколских друштава. Течај је трајао месец дана, а предавана је: општа хигијена детета, опхођење с децом, исхрана деце, опхођење с децом у склопштима у случају рата итд.

Предавачи су били: г.г. Др. Сарван, Др. Вуловић, Др. Смиља Костић, Др. Вајс-Гајић, Др. Милош Поповић, Др. А. Скала и сестра Антонија Шифер. Течајке су посетиле Материнско удружење, Прихватилиште у Звечанској улици и Дечије одељење Болнице железничког оскобља, где се сада налазе на практичним радovima.

Течај је у сваком погледу успео, а тому су много допринели предавачи, водница течаја Мр. фр. Живка Мелентијевић и саме течајке, које су пажљиво пратиле предавања и часове.

И. С.

Iz sokolske župe Osijek

Na sednici Stručnog odbora župe, 23 juna, izvršeno je konstituisanje ovog odbora, kako sledi: članski otek: Petelin, Srb, Slijepčević i Vukičević; — naraštajski otek: Šafar, Stražnicki, Sila i Ilakovac; — dečji otek: Hodovski, Ilakovac i ing. Kvapil; — otek za međužupsko takmičenje: Vukičević, Ilakovac i Šafar.

Izvestioci: za laku atletiku: Ilakovac i Sila. Plivanje: Hodovski. Štampa Slijepčević. Pregled jedinica: ing. Kvapil. Tečajevi: ing. Kvapil i Slijepčević. Takmičarske igre: Petelin i Srb. Vojno-odbrambeni: ing. Kvapil. Streljanje: Ilakovac i ing. Kvapil. Vodstvo administracije: Ilakovac. Zapisničar Ilakovac.

Na sednici su doneti potrebni zaključci u pogledu održanja 10-dnevnog odbrambenog tečaja. Rešeno je, da se za članove Stručnog odbora župe održi jednodnevni tečaj odbrambenosti.

Sva predviđena neobvezatna takmičenja, ona u lakoj atletici, plivanju i odbojci imaju se održati u termine, koji su utvrđeni na sednici zbora društvenih i četnih načelnika. — Ove godine, po prvi puta, raspisaće se bojna takmičenja sa izvidnicama, po tri člana, odnosno naraštajca, prema predlogu bratske sok. župe Maribor. Ovo takmičenje će se održati u toku meseca septembra ove godine u Osijeku.

B. S.

РАД СОКОЛСКИХ ЧЕТА ЖУПЕ СКОПЈЕ

Соколска чета Бабуш (Урошевац), једна од најрадних на подручју жупе, са великим успехом спроводи соколску мисију у своје крају. Чета је окупила велики број мештана, који са интересовањем прате и обилно помажу рад и настојања тамошњих учитеља, брата и сестре Јакшић. Чета се учланила у Српско пољопривредно друштво, основала је задругу за сакупљање лековитог биља и повела акцију за оснивање задруге за набавку пољопривредних справа. Створиле огледно поље за које ће један брат поклонити потребно земљиште. Идуће зиме одржаће се пољопривредна изложба, а у месецу септембру у чети ће се одржати домаћинско-течки течај за сестре из свих чета друштва Приштина у Урошевац. Чета има одлично уређену књижницу и прима шест разних соколских и других листова. Имају такође стрељачки и позоришни отсек, који се нарочито у току прошле зиме истакло у приказивању многобројних комада. Чета држи преко зиме ћачко-соколску децу кухињу у којој се прехрањује преко 40 ученика.

Соколска чета Елез (Урошевац), која је по својим ретким успесима на Петровој петолетци позната и изван жупе Скопје, ради и поред тешких услова са великом љубављу за соколско дело. Чета је из сопствених средстава набавила врло лепу заставу за чије се освећење спрема јавна вежба. Основали су стрељачки отсек и задругу за сакупљање лековитог биља, а повели су акцију да се оснује и задруга за набавку пољопривредних справа. Уписали су се за члана Српског пољопривредног друштва. Чета има врло богату књижницу и прима пет разних листова. Ова чета са успехом је завршила све послове, на које се заветовала у вези са Петолетком, а многе од њих и превазишла чак и са 200%.

Иако су од чланова Управе свега остала два брата непозвана на војну вежбу, чета није изгубила главу, већ и даље ради подешавајући свој рад тренутним приликама, које у чети владају.

Чета у Бенерал Јанковићу (Качаник) и поред изузетно тешких прилика настоји да се рад соколски корисно одрази на средину у којој чета спроводи соколске мисли. Чета има лепу књижницу, прима више листова, стрељачки отсек, позоришни и музички отсек. Чета је на школском плацу у вези са заветом на Петрову петолетку засадила воћне саднице.

Чета у Сувом Долу (Приштина) настоји такође да започете послове у оквиру Петрове петолетке приведу крају иако су садањим светским приликама знатно отежани услови за рад. Подиже свој дом за који су чланови сами допринели материјал и дали потребну радну снагу. Имају књижницу и примају неколико листова. Уписали су чету за колективног члана Српског пољопривредног друштва, а повели акцију за оснивање задруге за сакупљање лековитог биља и набавку пољопривредних справа. Основали су тамбурашки оркестар.

JE LI DANAS VREME ZA OVAKVE VULGARNOSTI I KO ODGOVARA ZA NJIH?

Uvek smo delili odgovore političare od neodgovornih bukača, čak i onda kada se radi o grupama koje su se najvećoj protivnosti prema sokolstvu i jugoslovenstvu. Hoćemo da istrajemo na tome i dalje, ali je zato potrebno, da se odgovorni političari sami ograde od tih bukača, bar u današnjem trenutku, koga svi odgovorni priznaju da je naročito sudbonosan, i kada se sa strane svih merodavnih iz dana u dan naglašuje potreba što jače povezanosti našeg javnog mišljenja, unutarnjeg sređivanja, smirivanja itd.

U takvom, eto trenutku, — kad čitava rodoljubiva štampa, koja je svesna odgovornosti, izbegava svakog podsticanje međusobnih sporova i mržnje, mogu se u jednom delu hrvatske štampe, pa i takve koja se priznaje kao organ HSS, iz dana u dan čitati najvulgarniji napadaji na Sokole i Jugoslovene, kao da je sve to od nekog zakletog neprijatelja naše zemlje poručeno, da navlaš truže atmosferu. Tipičan primer takvih napadaja predstavlja članak „Revolucija“, objavljen pre nekoliko dana u splitskom „Hrvatskom glasniku“, u kome se između ostalog kaže:

„Ali bez obzira na to što mi imamo jedan dio naše domovine djelomično slobodan, ipak je iluzija i varka mišljenje da mi možemo potpuno osloboditi čitavu domovinu. I nju unutra urediti onako kako to mi hoćemo, ako ne postupimo prema protivniku energično bez sentimentalnosti i odlučno... Prvi korak u tome moralo je biti čišćenje onoga smeća, što nam ga je ostavila diktatura poslije njena pada. To smeće, što je sisalo naš narod i ispijalo njegovu krv do iznemoglosti, bili su brojni „jugoslovenski patrioti“, koji su se ugnjezdili po svim nadležnostima i koji su, dok je hrvatski narod proživljavao najteže bolove i greao u suzama, primali visoke nagrade za „nacionalne zasluge“. A te „nacionalne zasluge“ sastojale su se jedino i isključivo u tome, što se jače tlačilo i ubijao hrvatski narod. Što onda može biti ispravnije i tačnije od onoga što traži taj namučeni narod? On hoće čišćenje tih čankoliza što ih je ostavila diktatura po državnim i samoupravnim tijelima“.

Kad tako piše „Hrv. straza“, „Hrv. gruda“ itd., može uvek da se kaže, da ti listovi ne predstavljaju politiku HSS, pa se time stvar „likvidira“. Ali „Hrvatski glasnik“ je priznat kao organ HSS za područje bivše Primorske banovine, pa se tu samo od sebe postavlja, i pitanje to: šta li i pitanje sadržine: šta li znači to, da je „jedan dio naše domovine djelomično slobodan“, i da „mi moramo potpuno osloboditi čitavu domovinu i nju unutra urediti, kao mi hoćemo?“

A što se tiče „čankoliza“ i „smeća“, koje je „tlačilo i ubijalo hrvatski narod“, — trebale bi trebale da predstavljaju odgovor na opšte zgražanje, što ga je skanda-

lozno šikaniranje nastavnika i ostalih činovnika Sokola, u današnjim sudbonosnim vremenima, proizvelo na čitavu pristojnu javnost, pa i na sve razumne pristalice HSS. I to je ono što treba već jednom da se zna. Da li se takav uličarski ton upotrebljava sa znanjem i odobrenjem odgovornih faktora, u čije ime list tvrdi da piše, ili ne?... Jer mi ne izbegavamo, da se utvrde bilo čije krivice. Ako merodavni u Banovini Hrvatskoj, koji danas imaju u svojim rukama sve državne i samoupravne arhive, **poseduju zaista dokaze**, da su premešteni i otpušteni Jugosloveni, u Banovini Hrvatskoj, zaista „tlačili i ubijali hrvatski narod“, te da zaslužuju naziv „smeće“, **onda treba da te dokaze u svojim listovima iznesu** „bez milosrđa, bez sentimentalnosti i odlučno“, — umesto da njihovi listovi samo psuju „odlučno i bez sentimentalnosti“, kukavički zaštićeni time, što njihova cenzura oklevetanim žrtvama ne dopušta niti da se brane! Mi smo u „Sokolskom glasniku“ naveli čitav spisak progonjenih Sokola, sa punim imenom i prezimenom, pa bi trebalo da se za **svako od tih imena navede konkretno čime se optužuje**, umesto da se anonimno i paušalno, na najniži uličarski način ti progonjeni rodoljubi vredeju i nazivaju „smećem“. Kad to čini list, koji se iz dana u dan poziva na to, da govori u ime gg. Mačeka i Šubašića, onda treba da se zna, da li se i ti odgovorni faktori slažu sa time, da se u današnjim vremenima neodgovorno seje mržnja i razdor, ili ne?

Kad „Hrvatski glasnik“ govori o „revoluciji“, onda se mora utvrditi, da je g. 1918 provedena zaista revolucija, i da su za vreme te revolucije svi protivnici jugoslovenstva bili sitniji od makova zrna. Pa i ako je bilo razloga da se prema mnogima od njih najoštrije postupi, ipak se preko svega prešlo, **zato što je želja za konstruktivnom izgradnjom oslobođene otadžbine, bila daleko veća od želje za osvetom i progonoštvima**. Oni ma koji danas pišu u „Hrvatskom glasniku“ izgleda naprotiv, da je konsolidacija Jugoslavije, pa i same Banovine Hrvatske, deveta brigada, i da im iznad svega stoji niska mržnja i otimanje položaja. Pri tom zaboravljaju, da i u svojoj vlastitoj sredini imaju autentičnih šestojanuarskih „Jugoslovena“, koji su bili na odlučujućim položajima, i koji bi daleko pre zasluživali rečnik kojim se „Hrvatski glasnik“ služi, nego li siroti potčinjeni činovnici, koji su samo vršili svoju dužnost, i koji nisu hteli da menjaju svoje ubeđenja ni onda, kada su morali da napuste dotadašnje položaje.

Što je najbednije, to je činjenica, da „Hrvatski glasnik“ piše sve to zato, što zna da su ti, koje naziva „smećem“, toliki hrvatski i jugoslovenski rodoljubi, da su u današnjim teškim vremenima, zbog opšte stvari, spremni da otrpe i najteže uvrede, radije nego li da reagiranjem izazovu još teže svade, i da spoljnim neprijateljima pruže argumente za borbu protiv naše zemlje. Znamo pouzdano, da su izvesni bukači davali i instrukcije u tom pravcu, da treba bez ikakvog obzira napadati sokolstvo, pošto je ono, u današnjim spoljnopoličkim prilikama, prisiljeno da šuti. „**Ne smeju da odgovore ni reči**, — kazivao je jedan takav „junačina“ — **jer se boje za svoju Jugoslaviju!**... I ne računaju krivo, jer čitava nacionalna štampa u našoj zemlji pokazuje zaista najveću suzdržljivost, u uverenju, da se odgovorni faktori u Banovini Hrvatskoj ne slažu sa takvim načinom pisanja, pa da će postepeno naći načina da to spreče. Događa se međutim, obratno, — da baš u trenutku kada i najodgovorniji faktori na sve strane daju izjave o potrebi da se naš unutarnji život liši međusobnih sporova, — ti profesionalni bukači udvostručuju svoje grdnje, računajući da je baš sada došlo vreme, da se nauživaju u psovanju jer će, zbog opštih prilika, jugoslovenski jaganjci i opet strpljivo šutati.

Znači, dakle, da naša šutnja samo potstrekava šetocine. I zato postavljamo otvoreno pitanje, da li se faktori, u ime kojih se „Hrvatski glasnik“ hvali da govori, slažu sa takvim sejanjem mržnje, u današnjim sudbonosnim trenucima, ili su voljni da u svojim listovima dovedu bar do najosnovnije pristojnosti? Mi smo za mir i konsolidaciju; ali ako je nekome, i u današnjem trenutku, više do osvete i do obračunavanja, nego li do konsolidacije, primamo i to. Samo otvoreno, sa punim imenima, sa jednakom slobodom diskusije za sve, i vi-teški!

NARODNO - ODBRAMBENI RAD U STAROM SIVCU

Sokolsko društvo Stari Sivec priredilo je uspešu zabavu, čiji program je imao za cilj da omladinu ovog kraja zainteresuje za narodno odbrambeni rad i da joj dade uputstva u tom pogledu. Najpre je održao govor starešina, brat Radovan Kalić, koji je pozvao omladinu da se svom dušom posveti narodnoodbrambenom radu, a zatim su mnogobrojni Sokoli položili zavet. Posle toga su braća Sava Kolentić, Mile Komnenov i Mihajlo Kolić recitovali različite rodoljubive pesme, pa je izveden pozorišni komad „Izdajica“, koji je imao veliki uspeh. Odlučeno je da se organizuju i daljnje priredbe u ovom delu.

Полазак соколских ходочасника на Кајмакчалан

Уторак на вече одпутовали су 30. Битољ делегати Савеза Сокола К. Ј. и соколских жупа у земљи, који иду на, већ најављено ходочашће југословенског соколства на Кајмакчалан. Ходочашће ће се извршити 12 јула, на Петровдан, када Спомен капела на Кајмакчалану слави своју славу. Већ неколико година слави се тај дан, под домаћинством неког нашег националног удружења, а ове године се за домаћина примио Савез Сокола К. Ј. одлучивши уједно, да ту прилику искористи да се Соколи из читаве Југославије поклоне на величанственом жртвенику јунач-

које своје делегате, а на прослави ће узети учешћа изасланик Њ. В. Краља, затим изасланик Министра војске, генерал Десан Илић, изасланик Министра за физичко васпитање др. Милан Стијић, изасланик самог Министарства, брат Стјепан Челар, те изасланици других министарстава. О свему томе, као и току читаве прославе, „Соколски гласник“ ће објавити детаљни извештај у идућем броју.

Соколски ходочасници стигли су у Битољ у среду у вече, врло срдачно дочекани од тамошњег соколства и од родољуби-

Прошлогодишњи помен на Кајмакчалану. Брат Брановачки, прима домаћинство славе за г. 1940, у име Савеза Сокола К. Ј.

ких napora и neупоредиве славе, на којима је саздана независност и слобода Југославије

На челу делегације, која је пошла из Београда налазе се заменици старешине Савеза Сокола К. Ј., браћа Др. Владимир Белајчић, Жеже Смертник и Арх. Миливоје Смиљанић. Поред њих полазе и остали чланови савезне управе, те многи представници жупа из читаве Југославије, тако да се рачуна, да ће читав соколски делегација из целе земље бројати преко 300 лица. Многа национална удружења и представници власти одредили су та-

вог битољског грађанства. Јуче, у четвртак, обављено је у Битољу освешћење дома тамошњег соколског друштва, о чему ћемо такође извести у идућем броју. Затим су делегати пошлели на Јелак, где је Блаженопочивши Краљ Александар, после заузеча Битоља, био подигао себи дворца; и ту је одржано соколско зборовање и свечано истакута државна застава.

Данас, у зору, су ходочасници проследили на Кајмакчалан, где ће се пред кајмакчаланском капелом, обавити сечење колача и главни део свечаности.

IZ SLOVENSKEG SVETA

IZ ČEŠKO - MORAVSKOG PROTEKTORATA

Dnb javlja: Izdato je zvanično saopštenje u kome se kaže da je povedena istraga protiv jedne ilegalne grupe neprijatelja države, čiji su članovi održavali veze sa inostranstvom, pa su zato osumnjičeni za veleizdaju. Uhapšen je dr. Klapka, dosadašnji predsednik opštine grada Praga, pod optužbom da je pomagao rad pomenute grupe. Dr. Klapka tim svojim nezgodnim radom došao je u protivnošću, ne samo sa svojom dužnošću predsednika praške opštine, već i sa interesima češkog naroda.

VESTI IZ SLOVAČKE

Predsednik slovačke vlade, Dr. Tuka, je proslavio prošlih dana 60-godišnjicu rođenja, kojom prilikom je davana svečana akademija u pozorištu u Bratislavi, na kojoj su uzeli učešća svi članovi vlade, šefovi nemačke vojne misije itd. Tom prilikom je nemački list „Grenzboten“ posvetio uvodni članak Dr. Tuki, u kome kaže: „Ne umemo da kažemo, koje osobine ovog velikog čoveka nas više oduševljavaju. Znamo samo, da smo stari

drugovi na život i smrt; i zato mi Nemci stojimo u nepokolebljivom prijateljstvu prema našem starom drugu Dr. Tuki. Dr. Tuka je za nas program, kome ćemo pomoći do pobeđe“.

ČESI U ENGLESKOJ

Reuter javlja da su na Radiu neki češoslovački oficiri opisali kako su češoslovačke trupe došle iz Francuske u Englesku. Češoslovački pukovi su se borili na Seni i Loari, imali su velikih gubitaka, ali se njihova avijacija hrabro borila, i oborila bar 85 protivničkih aviona. U momentu kada su češoslovački pukovi bili ukrcani na francuske transportne brodove, sklopljeno je primirje između Nemačke i Francuske. Francuske vlasti su htele da se češoslovački pukovi razoružaju, ali je to sprečila britanska mornarica, pod čijom su zaštitom iskrcani u Englesku.

„Reuter“ saopštava, da je glavni deo češoslovačke legije, koja je zajedno sa sedmom francuskom armijom učestvovala u borbama u Francuskoj, prebačena u Englesku i da se sada nalazi u logoru na severu Britanskog Ostrva, u Škotskoj.

Приказ борби и големо значење херојске победе на Кајмакчалану

Поводом данашњег соколског ходочашћа на Кајмакчалан износимо у овом напису кратки преглед историјских дана, када је српска војска, г. 1916, заузела Кајмакчалан и када је, после три године, проведене у изгнанству, ван отаџбине, поново ступила на тле своје домовине.

Операцију је изводио Дринска дивизија под командом тадањег б. штабног пуковника Крсте Смиљанића, потпомогнута доцније седмим пешадиским пуком из Дунавске дивизије и добровољачким одредом. Дринска дивизија била је састава: 4 пешадиског пука (4, 5, 6 и 17) од по 3 батаљона — свега 12 батаљона, дивизијска артилерија и дивизијски пионирски батаљон.

Кајмакчалан је био одлично утврђен по принципима рововске војне, а бранила су га три бугарска пешадиског пука, те је по томе заиста заслуживо назив „Град“, како су га Бугари и назвали („Борисов Град“).

Српска војска, још недовољно одморена и снабдевана изашла је на гранични фронт између 17 и 25 јула, а до 31 јула био је у главном завршен развој двеју српских армија.

Дринска дивизија била је на положају: Јурки Кулбелери — Метериз Тепе — Чеганска планина (до к. 1500). Десно од Дринске дивизије била је Шумадиска, а лево Дунавска дивизија.

У ово време и Румунија ступа у рат на страни наших савезника. Да би се бугарске снаге задржале на дотадашњим местима и тиме, посредно, заштитила концентрација румунске војске, српска Врховна команда 31 јула наредила је, да се 4. августа предузме демонстративан напад на целом фронту, с тим да се доцније, када се укаже погодан тренутак, пређе у отсудан напад.

Међутим, 2 августа овај напад је одложен на неодређено време по наређењу српске Врховне команде.

Српске армије, као и армије осталих савезника на Солунском фронту остале су у очекивању наређења за напад све до 17 августа. Овог дана непријатељ је изненада зором, са јаким снагама предузео офанзиву на битолском фронту, у правцу Лерина и Острова, и на тај начин прехитрио савезнике. Тиме је почела Горничевска битка, која је трајала све до 14 септембра.

До 1. септембра Бугари су у овом нападу допрли до линије: Кајмакчалан—к. 1944—Стара Попадија—Малка Нице—с. Петреско—к. 540—с. Елевиш—с. Ракица, претрпевши огромне губитке и потпуно малаксали.

Овакво стање код непријатеља, као и политички разлози због уласка Румуније у рат, одлучили су српску Врховну команду, да се из одбране пређе у офанзиву, чему је 8 септембра следовала и заповест, према којој је Дринска дивизија добила задатак, да заузме Кајмакчалан.

За извршење овога задатка командант дивизије образовао је две нападне колоне. Десну колону образовао је 5 пешадиски пуком од три батаљона са једном брдском батеријом. Ова колона имала је задатак да напада Кајмакчалан правцем Метериз Тепе—Кајмакчалан. Лево колону обра-

зовао је 4 пешадиски пуком од 2 батаљона са једном брдском батеријом. Ова колона имала је задатак, да напада правцем преко Девојачког Брега на Сиви Брег, који се често назива и Сивом Стеном.

6 пешадиски пуком од 3 батаљона остаје на Чеганском отсеку са задатком да потпоможе рад леве колоне. Општа резерва, која се је састојала само из једног батаљона 4 пешадиског пука, пошто је 17 пешадиски пуком за време Горничевске битке стављен на расположење команданту Дунавске дивизије, постављена је за унутрашњим крилом десне колоне.

Идеја напада била је: најпре овладати линијом: Јужни крај Кочобеја—Плоча—Кара Тепе—Девојачки Брег, па са те линије предузети мере за даље спровођење напада. Према томе, ова линија претстављала је полазни положај за напад Дринске дивизије. Напад је имао отпочети 12 септембра.

12 септембар, на фронту Дринске дивизије, освануо је са врло густом маглом, због чега пешадија није могла да крене у напад све до 13 часова, када је почео напад по магли.

Напад је трајао 12 и 13 септембра и Дринска дивизија је овога дана извршила први део задатка овладавши линијом: Кочобеј—Плоча—Кара Тепе—Девојачки Брег—Попадија Бачије. У току 14 и 15 септембра, услед велике магле, напад није могао бити продужен. 14. око 20 часова Бугари су искористили маглу и једновремено напали обе колоне, али су одбијени.

15 септембра, Врховни командант издао је наредбу за целу војску следеће садржине:

„Јунаци, у јуначкој борби коју сте од 17 августа повели против надмоћнијег непријатеља, ви сте показали да је обновљена српска војска задахнута великим поимањем своје свете дужности, силним пожртвовањем и духом патриотизма.“

„Ви сте, јунаци, отпочели славно побеђивати непријатеља на осећају му огромне губитке и отимајући му много разноврсног ратног материјала, међу којим и 29 топова.“

„Пред вама је сада наша мила и потлачена Отаџбина; пред вама су путеви наше славе, наших традиција и наших мученичких испаштања; пред вама су неоклеђени и непреливени гробови наших изгинулих и помирлих другова; пред вама су наши мили и драги — наша нејач — која улире к вама очајне погледе и жељно очекује када ће чути грмљавину ваших топова и ваше громогласно и неустрашиво „Ура“, које ће њима и свем српству довести слободу.“

„Јунаци, — Честитајући вам срећно започете витешке победе и јуначко држање, изјављујем вам и овом приликом велико моје задовољство и захвалност.“

16. у 6 часова продужен је напад, али је већ у 7 часова пала магла због чега је подусто елан код трупа. У 12.50 часова понављен је напад на Кајмакчалан. Непријатељ се је јуначки и упорно држао. После огорчене борбе заузет је први каменити љувик на јужној падини Кајмакчалан.

— У 22 часа десна колона продире кроз непријатељске препреке и заузима прву линију непријатељских ровова. Но да се овлада највишом тачком на Кајмакчалану треба освојити још две линије ровова са препрекама од жица и савладати отпор непријатеља, који је имао наређење да брани Кајмакчалан до последњег човека.

17 септембар на Кајмакчалану протекао је у обојаној ватреној борби, пошто наше трупе, због силне пешадиске и артилериске ватре нису могле напред.

18 септембра напад је отпочео у 6 часова. Десно крило десне колоне у 8 часова избија на косу, која се од Флоке спушта ка реци Могленици и ту је заустављено снажном артилериском ватром. На осталом делу фронта чине се очајни покушаји за овладавањем највишег врха на Кајмакчалану, али Бугари сваки покушај парирају контра нападом.

Непријатељ, увиђајући озбиљност ситуације на Кајмакчалану, упућује појачања са Старковог Гроба и од Доброг Поља. Тек око 16 часова примећено је код непријатеља неко комешање. У 16.30 часова Бугари почињу да напуштају своје ровове. У 17 часова јуришем је заузет један део ровова у другој линији. После неколико минута непријатељ врши противнапад без успеха.

Наша артилерија убрзаном ватром туче непријатељске ровове на врху Кајмакчалану и његову позадину. У 17.30 часова постављен је један наш брдски топ на првој каменитој чуци. Непријатељ снажном ватром туче наше трупе и непрестано врши противнападе. Ово је имало утицаја на нашу пешадију, чији се поједини делови око 18 часова колебају и почињу да одступају. Благодарни пожртвовању и личном примеру старешина повлачење је задржано и ред брзо повраћен.

У ово време 17 пешадиски пуком поново улази у састав Дринске дивизије.

Десна колона ојачана је једним батаљоном 17 пешадиског пука, а остатак пука упућен је према Добром Пољу ради заштите наших трупа по избијању на Кајмакчалан од бојног удара са те стране. У 19.10 часова командант 5 пука, пуковник Чолаковић, извештава, да је заузео највишу тачку на Кајмакчалану. У исто време избијају на Кајмакчалан један дебандов артилериски вод и једна француска брдска батерија. Овога дана у Дринској дивизији избачено је 619 људи из строја од којих погинуло 7 официра и 98 подофицира, каплара и редова.

19 септембра у 4.30 часова непријатељ врши снажан препад на наше трупе на Кајмакчалану, али је одбијен са великим губитцима. Бугари врше 4 напада на наше трупе на Кајмакчалану, којом приликом долази и до бајонетске борбе, али је увек одбијен са великим губитцима.

Овога дана Дринска дивизија имала је 164 човека избачена из строја. Лако је рањен и командант пука, пуковник Чолаковић. У српском званичном извештају од овога дана речено је и следеће:

„Заузећем Кајмакчалану наше победоносне трупе први пут ступају на земљиште своје Отаџби-

не. Част за то припада Дринској дивизији.“

20 септембра због велике магле и недостатка артилериске муниције напад није могао бити продужен. И непријатељ је био неактиван. Обе стране су продужиле утврђивање својих линија. Ноћу 20-21 непријатељ је вршио два напада на десну колону без успеха.

21 септембра, поред јаке магле, почиње да пада и снег. Због овога и недостатка муниције у току овога дана напад није вршен.

22 септембра око 16 часова наша пешадија десне колоне напушта ровове и креће у напад, али убрзо бива заустављена убиственом непријатељском ватром. Овога дана на Кајмакчалану је избачено из строја 179 људи од којих 6 официра.

23 септембра на Кајмакчалану је велика хладноћа са јаким ветром и снегом. И поред оваквог времена напад је продужен у 7.40 часова. У 9.30 часова Бугари врше снажан противнапад, који је одбијен. Ово је већ пети дан како Дринска дивизија не може да избори значајнији успех на Кајмакчалану. Међутим, држање Кајмакчалану и Старковог Гроба од стране непријатеља укочило је операције Дунавске дивизије и I армије.

25 септембар на фронту Дринске дивизије прошао је на обојаном пушкарању и повременом артилериском дејству. Код трупа се осећа јак замор, јер се већ 13 дана и 13 ноћи без смене налази у борби. Међутим, трупа за смену није било.

У току дана непријатељу је пристигао на Флоку још један пуком као појачање, док је Дринска дивизија на томе правцу имала само 7 чета и 4 топа.

26 септембра са добијеним појачањима Бугари су у 4.20 часова извршили снажан напад на линију: Флока—Кочобеј—Кајмакчалан. Овај напад није изнео храбре, али већ преморене Дринце; дочекали су га на бајонет и у првом моменту одбили. Непријатељ са највећом жестином понавља своје јурише без обзира на огромне губитке и успева да потисне наше трупе.

Каква је ситуација у ово време била код Дринске дивизије најбоље се види из телеграфског саопштења начелника дивизијског штаба: „Непријатељски јуриш одбијен. Гушамо се; бајонетска борба; непријатељ огромном надмоћношћу напада огорчено; муниције нема довољно; бригадне резерве утрошене; у дивизијској резерви остало само две чете, које се сада троше. Потребно је појачање у пешадији и дотурити доста муниције.“

Непријатељ продужује бесомучне нападе, али се наше трупе држе одлично. Теже је рањен командант 17. пука, храбри п. пуковник Алекса Стојшић.

Од 13 часова непријатељ се одриче даљег напада и наше трупе су зановиле на линији: Вирут—Куфераста камен (на Кочобејској коси) — друга линија ровова на Кајмакчалану. У ово време дивизији је приспело појачање од 2 батаљона из 7 пешадиског пука Дунавске дивизије, од којих је један упућен команданту десне колоне, а други задржан у дивизијској резер-

ви на Метериз Тепе. У току овога дана Дринској дивизији избачено је из строја 79 официра и 1180 подофицира, каплара и редова.

У званичном комуникеу српске Врховне команде речено је: „Ово је био један од најкрвавијих дана у целом рату“.

У току ноћи 27/28 17 пуком са састава десне колоне смењен је батаљоном 7. пешадиског пука, а команданту леве колоне стављен је на расположење Добровољачки одред (1200 пушака), којим је дивизија овога дана била ојачана. Овога дана код 4 пешадиског пука Дринске дивизије било је укупно 4330 пушака и 33 митраљеза према 13 бугарских батаљона.

Колико је бригаде задавала ситуација на Кајмакчалану и српској Врховној команди види се по томе, што је овога дана долазио на дивизијску осматрачницу начелник штаба Врховне команде, генерал Бојовић, да се на лицу места упозна са ситуацијом. Овом приликом изјавио је, да је Кајмакчалан и тактички и стратешки кључ ситуације.

Отсудан напад наређен је за 30. септембар. Тога дана отпочела је артилериска припрема са једновременим нападом наших помоћних снага на спољним крилима обеју нападах колоне. На Вируту наши су делови у почетку имали успеха, а доцније су снажним бугарским противнападом враћени на полазни положај. Нешто доцније п. пуковник Молеровић поново предузима напад и у 8.30 часова заузима највиши врх на Вируту.

Према Кочобеју наши су делови спорније напредовали. У 9 часова допрли су до Куферасте Стене, где су задржани снажном непријатељском ватром. На свима тачкама непријатељ је дао огорчен отпор, а према Вируту и Кочобеју предузимао и противнападе. Губици су велики на обе стране.

У 10 часова командант 2. батаљона 5. пука, п. пуковник Молеровић, ставља се на чело свог слабог батаљона и полази у напад са Вирута, али не успева. У овом нападу, поред осталих, нашао је смрт и храбри п. пуковник Молеровић.

У 11.30 часова предузет је отсудан напад, али се непријатељ очајнички брани и својом убитачном ватром спречава покрет наших делова. Тек око 12 часова Добровољачки одред успева да крене напред, а одмах затим и 5 и 7. пуком.

У 12.40 часова наши пешадијски ускачу у бугарске ровове и после једночасовног гушања успевају да овладају највишим врхом Кајмакчалану. Добивши ватру са Кочобеја 1 батаљон 5 пука окрете се фронтом ка Кочобеју. 17. пуком из резерве приступа одмах утврђивању Кајмакчалану.

Густа магла и непознат терен онемогућили су продужење акције и искоришћење добијеног успеха до краја.

Овога дана укупно је избачено из строја 22 официра и 416 подофицира, каплара и редова. Дивизија је добила као појачање и 1 батаљон 2. пешадиског пука.

1. октобра продужен је напад у 6.30 часова. Напад је спорно напредовао, јер је дан био ма-

гловит, терен врло тежак, а непријатељ добро утврђен.

Командант Дринске дивизије, видећи да до 15 часова није постигнут никакав успех, наређује:

„Наређујем, да ме командант десне колоне извести до 19 часова да је очистио непријатеља са Кочобеја, а командант леве колоне да је овладао Сивим Брегом.“

У 15.50 часова командант десне колоне известио је, да је Кочобеј заузет и да је непријатељ одступио ка највишем врху на Флоци. Вирут је пао тек око 19 часова. Са овим је десна колона извршила свој задатак у одређеном јој року.

Лева колона није успела да овлада Сивим Брегом у току овога дана до одређеног рока. До 20 часова Добровољачки одред нападајући од Кајмакчалана у правцу Сивог Брега, успео је да заузме неке предње ровове. Делови према Старковом Зубу допрли су до самих жица.

Овога дана командант III армије послао је Врховној команди извештај следеће садржине:

„Успех на Кајмакчалану је потпун. Бугари су се разбегли на све стране. Наше се трупе утврђују на заузетом земљишту и продужују наступање како на север тако и дуж граничног фронта у обе стране. Заплењено је 4 пољска топа. На бојишту има разбацаног сваковрсног материјала. Губици Бугара су огромни. Бојно поље покривено је развештним бугарским лешевима и представља ужасну слику.“

2. октобра десна колона продужила је напад на Флоку и приближила се највишем врху на 400—500 м. Непријатељ је јак и даје снажан отпор. Лева колона није постигла никакав успех у току дана због јаке магле, која је ометала артиљеријско дејство и због јако утврђеног положаја.

У току ноћи 2/3 октобра према Флоци је било слабије борбе, док је према Сивом Брегу све до 3 часа била јака борба. У 3.40 часова 3. октобра лева колона је заузела положај Сиви Брег—Старков Зуб, а у 8 часова делови ове колоне избили су на Старков Гроб.

На Флоци непријатељ се упорно држао. Сви покушаји да се положај заузме остали су без успеха све до 14 часова, кад су наши делови снажним јуришем узвели највишу тачку на Флоци, одакле је непријатељ у нереду одступио ка Црној Реци.

Ма да је Кајмакчалан заузет 30. септембра, његово одржање није било гарантовано све док је непријатељ држао Флоку и Сиви Брег, те се овај дан може сматрати као дан дефинитивног заузећа Кајмакчалана.

Из предњег видимо: да је напад на Кајмакчалан почео 12 септембра; да је Кајмакчалан већим делом први пут заузет 18 септембра; да је 26. септембра изгубљен; да је 30. септембра поново заузет, а 3. октобра је потпуно и дефинитивно овладано Кајмакчаланом. Према томе, Дринска дивизија, ојачана у последњој фази деловима Дунавске дивизије и Добровољачким одредом, водила је крваве борбе пуних 22 дана док је дефинитивно овладала Кајмакчаланом заузимајући јуришем ров по ров и тачку по тачку.

За ових 22 дана Дринска ди-

визија (рачунајући и придодате делове) имала је следеће губитке: Погинулих: 39 официра, међу којима и 3 команданта батаљона и 347 подофицира, каплара и редова; — Рањених: 137 официра, међу којима и два команданта пука и 2414 подофицира, каплара и редова; — Контузованих: 15 официра и 183 подофицира, каплара и редова; — Несталих: 8 официра и 268 подофицира, каплара и редова;

Укупно избачених из строја: 192 официра и 3612 подофицира, каплара и редова.

О непријатељским губицима на Кајмакчалану немамо тачних података, али према ономе што се видело на бојишту и према исказима великог броја заробљеника, непријатељ је морао имати још веће губитке.

Заузећем Кајмакчалана добило се:

1) Српска војска још једном је истакла своју високу ратничку вредност, а као народ неограничену љубав према Својем Краљу, Отаџбини и Слободи;

2) Заузећем Кајмакчалана српски војник ступио је поново на тле своје Домовине и није више био изгнаник;

3) Заузећем Кајмакчалана омогућена је успешна акција армија западно од Кајмакчалана, а коју је акцију непријатељ био укочио само зато што је имао Кајмакчалан у својој власти.

Омогућавањем ове акције ослобођен је један део Краљевине Србије и већи део српске војске нашао се на земљишту своје Отаџбине, што је било од великог значаја по њен морал. Исто тако ово је имало и великог политичког значаја за Краљевину Србију.

Данас, Кајмакчалан је за нас најкрвавији камен на међи Југославије. Кајмакчалан је крвава капља на коју је ушла слобода целом нашем народу. Као што Срби кроз векове нису заборавили Косово, где је зашло сунце њихове слободе, тако ни Југословени неће заборавити Кајмакчалан, где је почело да се рађа сунце њихове независности.

Ценећи жртве пале на Кајмакчалану тадашњи Врховни Командант српске војске, Њ. Кр. Вишочанство Престолонаследник Александар, док је још био на Солунском фронту, наредио је, да се на Кајмакчалану подигне спомен капела и у њу сахране кости свих жртава палих на Кајмакчалану. Ова спомен капела треба да се види не само са Авале, већ и са Триглава, Слемена, Динаре, Романије, Фрушке Горе и Ловћена, јер је она по свом значају толико велика, да се диже у небеса.

Риста Петровић
коњич. мајор за штаб. посл.

Za „Sokolski Glasnik“

Нашој штампи дат је нов замah, да би могла удовољити својим савременим задацима. Све sokolske јединице и сви sokolski одборници — са малом изnimkom, где нису још одржане седнице друштвених управа — решени су, да својим pretplatama даду нашој штампи прву материјалну platformu. Међу бројним друштвима, који су spremno и hitno извршили одлуку Извршног одбора SSKJ, vredno је istaknuti са naročitom pohvalom bratsko SOKOLSKO DRUŠTVO U TROGIRU, koje је takoder uspelo, DA I VELIK DEO SVOGA ČLANSTVA UPIŠE ZA PRETPLATNIKE „SOKOLSKOG GLASNIKA“. Pored visoko uzgojene sokolske svesti braće Trogirana, dužnost nam је, да osobito pohvalom istaknem agilni rad brata Ive Slade.

Ovakav treba да bude sokolski rad u današnjim vremenima!

ЧИТАЈУЋИ NOVINE...

Mariborski list „VEČERNIK“ objavljuje, u broju od 6 jula, ovu vest:

„Razrešeni su funkcije odbornika u celjskom Fantovskom potsavezu, dosadašnji predsednik prof. Mavčec, vođa omladine Ivan Vrabl i nekadašnji predsednik prof. Janežič. Na njihova mesta su postavljeni, kao privremeni vršioци dužnosti odbornika, prof. Bikenc, Lah i Vid Vrtačnik. Razrešenje gore pomenute gospode od dosadašnjih funkcija је usledilo, kao što se tvrdi, zato, što su se vruće zauzimali за što užu saradnju i zbliženje sa Sokolima.“

Ova vest potvrđuje naše ranije informacije, да se među fantovskom omladinom bio javio zdrav pokret за saradnju svih nacionalnih i odbranbenih snaga u državi, koga је sokolstvo uvek zagovaralo, ali да је sa strane viših voda došla najostrija zabrana u tom pogledu, pod parolom, да se borba protiv sokolstva mora nastaviti još većom žestinom, bez obzira na prilike u kojima se narod nalazi, i bez obzira na konstruktivne narodno-odbrambene napore jugoslovenskog sokolstva. III — upravo baš zbog toga....

„POSAVSKA HRVATSKA“ misli, да „za nas Hrvate nije bitno ko nam је prijatelj“. A što se „neprijatelja“ tiče, „sve priče o zaboravu i praštanju ostaju samo priče“, pogotovo kad se zna, да su izvesni ljudi, g. 1918, „odveli Hrvate putem, на kojem plaćaju danas krvavi danak“. I да nebi ko bio u nedoumici o čemu se radi,

„Posavska Hrvatska“ nadodaje: „Gotovo isti slučaj desio se je Slovačkom narodu, ali on је složnim radom а voden velikim Hlinkom, koji је od prvog дана знао šta hoće i koji nije nikad povjerovao Danajskim darovima vladodržaca s Hradčana, donio svom narodu, iako fizički mrtav, ostvarenje slovačke države...“

Da ostavimo po strani činjenicu, да su jugoslovenski listovi u Banovini Hrvatskoj išarali belinama, čim samo pokušaju да odgovore nešto na ovakve „rodoljubive“ izjave, pitamo se — hoće li i u „novom poretku“, o kome toliko pišu i listovi HSS, i koji bi trebao да donese „konsolidaciju prilika u našoj zemlji“, biti moguće, да se šire ovakvi „konstruktivni“ pogledi, i to još pod firmom „hrvatskog narodnog glasila?...“

„Slovenski delavec“ је objavio nedavno vest, koju је prenela čitava slovenačka i hrvatska štampa, i koja nije ni najmanje bezazlena. Ona glasi:

„U jednoj industriji u okolini Beograda је, pored drugih radnika, zaposleno i nekoliko Slovenaca-katolika. Nedavno su od nadređenih organa dobili naredbu да svi katolici, moraju preći на pravoslavnu veru, ier да će inače biti otpušteni. Četiri ili pet radnika су pod pritiskom gospodarskih prilika, iako teška srca, istupili iz katoličke Crkve i prešli на pravoslavnu veru. Jedan od Slovenaca, odupro se, misleći, да је to samo pretnja. Uistinu је bio otpušten, а posle toga bilo је otpušteno više radnika katolika. Nadzorni organi су teško vredali katolicizam s napomenom, да će se akcija nastaviti do potpunoga istrebljenja katolika iz tvornice.“

Do sada ni u jednom beogradskom listu nismo našli odgovor на tu vest, ma да је lako razumeti, KAKAV OTROV ČE ONA POSEJATI U HRVATSKIM I SLOVENAČKIM ŠIRIM SLOJEVIMA. Ako је tačna, dužnost merodavnih faktora bi bila, да stvar izvide, па да energično spreče takve postupke, ne dopuštajući, да se generalizacijom prenosí odium на čitavu srpsku industriju i на sve Srbe. A ako nije tačna, ili ako је preuveličana, onda bi isto tako energično trebalo istražiti, kako može да је objavi list, koji naročito ističe svoje veze sa merodavnim i odgovornim krugovima?!

Povodom knjige „Borbena obuka u sokolstvu“

Sokolska narodno-odbrambena akcija se nastavlja sa planom i oduševljenjem!

Shvatajući svoj zadatak kao neprekidnu službu narodu i otadžbini, sokolstvo је znalo да u svakom času nađe one oblike službe, koji odgovaraju savremenim potrebama otadžbine. Poslednji kritički period doneo је sokolstvu dužnost, да prilagodi svoj rad na višim interesima zemlje, i sokolstvo је to znalo да izvrši на način, koji svedoči о njegovom zdravom nacionalnom instinktu i о snazi njegove moćne organizacije. Sokolska narodno-odbrambena akcija, organizovana на osnovama i на metodama koje су nikle iz temeljitog proučavanja svih elemenata, vrši se на čitavom području Saveza са smišljenim planom i са oduševljenim pregalaštvom, па su njeni rezultati već sad dokaz о vodećoj ulozi, koju sokolstvo vrši, са punim osećanjem odgovornosti, u našem nacionalnom životu.

Tečajevi koji se ovih дана održavaju по župama svedoče о životnoj snazi sokolske organizacije. Kada су tim tečajevima, једном žalosnom okolnošću, čiji će motivi, u najvišem nacionalnom interesu, morati iоš да se rasmotre, oduzeti naiglavniји tehnički preduslovi за uspeh, oni су nastavljeni, nadomeštajući tehničke elemente potrošućim moralnim snagama i pojačanim oduševljenjem. Ti tečajevi će se i dalje vršiti, са snagama kojima raspolaze sokolstvo, а čiji су moralni osnovi neiscrпni.

Jedno od sredstava, koji će

Daljnje otpuštanje sokola

Pišu nam iz Splita: Ovih дана је, bez ikakvog razloga, otpušten iz službe Barišić Ivan, član Sokolskog društva Solin, koji је već 4 godine bio namešten u svojstvu redara kod Gradskog poglavarstva u Splitu. Ni u samoj odluci о otpuštanju ne navodi se nikakav razlog, па је tako brat Barišić bačen на ulicu, bez hleba, samo zato što је član sokolskog društva. Gotovo u isto vreme otpušten је i Ivan Klarica pok. Joze, član Sokolskog društva Split, koji је bio zaposlen kod Električnih preduzeća, koja су vlasništvo Gradskog poglavarstva u Splitu. Klarica је oženjen i ima 4 dece, па је ovim otpustom vrlo teško pogoden.

Pišu nam из Varaždina: „Sokolski glasnik“ је već više puta javljao о neprilikama, на koje nailazi sokolski rad u Varaždinu u poslednje doba, kao n. pr. о oduzimanju vežbaonice, vežbačkih sprava itd. te о premeštanju mnogobrojnih sokolskih radnika. Te šikanacije су neko doba prestale, valjda zato što су protivnici mislili, да su potpuno likvidirali naš rad. Ali kad су se уверili да mi i dalje živimo i radimo, pogodilo нас је izneštada premeštaj naše društvene načelnice i tajnice, naravski „po potrebi službe“. I zaista, naše Sokolsko društvo је ovim premeštajem pretrpelo težak gubitak, ali će ono ipak naći zamenu i nastaviti rad, istrajnije nego do sada.

biti u ovim časovima i ovom radu на pomoći Sokolima, jeste i sokolska voina literatura čije četiri prve knjige čine čast narodno-odbrambenim nastojanjima sokolske organizacije. Poslednja od tih knjiga, „BORBENA OBUKA U SOKOLSTVU“, koju су spremili artiljerijski pukovnik Dimitrije S. Pavlović i artiljerijski poručnik, Dragutin D. Valter, će naročito biti podesna да vodama sokolske odbrambene pripravnosti olakša njihov težak i odgovoran posao. Shvatajući važnost tog posla, Savez је i odlučio да tu knjigu, koja obuhvata 18 tabaka, са 288 stranica i 150 klišea, даде u prodaju uz cenu od 5 din. po komadu, omogućujući time да ona dođe u najšire redove sokolskih pripadnika. Dužnost је sada župa i društava, да shodnom propagandom doprinesu, да naši pripadnici dođu do te knjige i да se на taj način doprinese uspehu sokolske odbrambene pripravnosti.

Važno upozorenje

Na predlog bratskog Sokolskog društva u Kucuri, уважено је, да se oslobode од obaveze pretplaćivanja на „Sokolski glasnik“, по odredbi člana 19 pravilnika Novinarskog oseka SSKJ, oni sokolski odbornici, čiji је otac, muž, ili koji drugi član familije u istom kućanstvu, već pretplaćen на „Sokolski glasnik“.

Sva bratska društva, neka ovaj predlog br. Društva u Kucuri također уваže.

Zanimljivosti iz doma i sveta

U centru pažnje čitavog sveta stoji poseta italijanskog ministra spoljnih poslova, grofa Ciana, Berlinu, i njegovi razgovori sa vodom Rajha, g. Hitlerom. Ma da o tim razgovorima nisu još data nikakva zvanična saopštenja, italijanska i nemačka štampa se slažu u tome da je glavni predmet tih razgovora bio priprema što efikasnijeg rata protiv Velike Britanije, zatim buduće uređenje Evrope sa stanovišta sila osovine, kao i izvesna sporna pitanja na jugoistoku Evrope; a naročito ona, koja se tiču Rumunije s jedne strane, te mađarskih i bugarskih zahteva s druge strane.

Što se rata protiv Engleske tiče, italijanska štampa i dalje nagovešta, da napad na Veliku Britaniju treba da usledi svakog dana i da su o tome već stvoreni zamašni planovi. To isto tvrdi i nemačka štampa, a britanski listovi očekuju takođe taj napad, podvlačeći da Engleska danas ima mobilizovano već preko 3 miliona ljudi; da je njena flota nećaknuta, te da je produkcija njenih aviona poslednjih meseci udvostručena. Britanska vlada je kroz poslednju nedelju dana bar u glavnom rešila svoj odnos prema francuskoj floti, time što je jedan deo te flote mirnim putem preuzela, dok je prema francuskim ratnim ladama, koje su se nalazile u luci Orana, upotrebila silu, pa je tako došlo do otvorenog sukoba između engleskih i francuskih brodova, nakon čega je Francuska prekinula diplomatske odnose sa Engleskom, a francuski avioni su bombardirali Gibraltar.

Ima listova koji tvrde, da će Francuska otvoreno ući u rat na strani sila osovine, protiv Engleske, ali zato nema još nikakvih određenih indicija. Engleska vlada tvrdi, da se u njenim rukama nalaze već četiri petine francuske ratne mornarice, a engleska štampa izjavljuje, da nema ni govora o miru. Još uvek međutim nije jasno, da li će navala na Englesku uslediti istovremeno, prema svim izloženim tačkama i prema britanskim ostrvima, ili će najpre doći do navale na Gibraltar, čiji bi gubitak doveo Engleze u prilično težak položaj.

Nakon zauzeća Besarabije i Bukovine, diplomacija Sovjetske Rusije ponovo štiti, pa se mnogi pitaju, kakav će biti stav Sovjeta prema daljnjem vodenju rata u Evropi, prema događajima i sporovima na jugoistoku, a naročito prema Turskoj, Siriji itd. Otkrića nemačke „Bele knjige“ o saradnji Turske sa saveznicima dala su povoda sovjetskoj štampi, da oštro napadne Tursku, iz čega, kao i iz putovanja sovjetskog poslanika u Ankari, Terentijeva u Moskvu, izvesna štampa izvodi zaključke, da se Sovjeti spremaju da postave pitanje Dardanela i da traže povratak onih krajeva u Armeniji, koje je nakon svetskog rata Turska dobila od Rusije. Turska štampa se trudi, međutim, da umiri ogorčenje sovjetske štampe, izjavljujući, da je politika Turske uvek bila prijateljska prema Rusiji i da su pomenuta otkrića lažna. Isto tako ima listova koji tvrde,

da nisu još raščišćeni odnosi Sovjetske Rusije prema Rumuniji, pa se uporno šire vesti o dolasku sovjetske flote u blizinu Konstanče i Varne, što se opet dovodi u vezu sa otstupanjem Dobruđe Bugarskoj. Treći glasovi tvrde, da Rusija sakuplja čete na granici Perzije i da namera da iskoristi momenat navale Nemačke na Englesku, zato da, preko Perzije dođe do izlaza na Perzijski zatoni, a time i na Indijski okean.

Prema poslednjim vestima, u Turskoj se svakog časa očekuje ruska nota ili ultimatum, a govori se i o tome da se u Bugarskoj sprema opšta mobilizacija, na što bi imala da usledi i opšta mobilizacija u Turskoj.

Još uvek se ne zna šta je tačno u tim vestima, kao ni to, da li ruska akcija u baltičkim zemljama i u Besarabiji ima čisto defanzivni karakter, ili Sovjetska Rusija namera da ide dalje u tom pravcu, i dokle? U vezi sa italijansko-nemačkim razgovorima u Berlinu, ističe se, da će Sovjetska Rusija trebati takođe da uzme stav prema tim zaključcima, naročito u odnosu na zemlje jugoistočne Evrope. Konačno treba zabeležiti i to, da se u Engleskoj i u Americi u poslednje doba šire glasovi o približenju, pa čak i o jednom bloku između Amerike, Rusije i Engleske, ali se nemačka štampa potсмева tim glasovima i veli, da oni služe samo za utehu Engleza.

Obzirom na sukob u Sredozemnom moru, mnogo se raspravlja o vojnoj snazi Turske, na kopnu, na moru i u vazduhu. Turska država je podeljena na 10 armijskih oblasti, koje daju tri armije, ili 23 pešadijske divizije. Sem toga postoje 3 mešovite planinske brigade i tri konjičke divizije. Sa svojih 16 miliona stanovnika, Turska raspolaže sa 20.000 oficira i 10.000 podoficira, a u slučaju mobilizacije mogla bi da skupi vojsku od maksimum 1.600.000 ljudi. Turska vojska ima dobre planinske i tvrđavske trupe, ali nema dovoljno motorizovanih jedinica, i nije još potpuno snabdevena svim potrebnim modernim materijalom. Avijacija raspolaže sa 8.000 ljudi, a broj aviona se računa na 500 do 850, od kojih 100 bombardera.

Flota se sastoji iz jedne krstarice od 23.000 tona, 2 krstarice od 7.000 tona, 13 razarača, 17 torpiljera, 15 podmornica i 11 bacača torpeda. Turska ima dve važne hidroavionske baze, u zalivu Ismit i u zalivu Smirna.

SAOPŠTENJA RDAKCIJE I ADMINISTRACIJE „SOKOLSKOG GLASNIKA“

Molimo braću sokolske odbornike, kojima su, preko društvenih jedinica, uručene ispunjene čekovne uplatnice za pretplatu, da nadopune svoju tačnu adresu, kako se ne bi dogodio slučaj pogrešne dostave listova.

Molimo bratska Društva, u čijim sedištima još nije uspostavljeno Povereništvo sokolskih listova, ili postojeće pravilno ne funkcioniše, da nam najhitnije dostave adresu novog poverenika, da bi se s njime mogli staviti u direktnu vezu, najdalje do 15 ovog meseca.

Одлиновање соколских стрелача

Ценећи патриотски и за војску од велике користи рад соколских јединица, са највишег места одобрено је, да се и чланови стрелачких отсека, друштва и чета, могу одликовати војничком медаљом „Добром стрелцу“, ако испуне услове, предвиђене правилником, који је прописан од стране Г. Министра војске и морнарице и одштампан у књизи „Потребна знања за соколске стрелачке отсеке“.

По овом правилнику, код којих постоје стрелачки отсеци, извршене су утакмице по Правилнику за извођење утакмица у гађању у Сокољству (види књигу „Потребна знања за соколске стрелачке отсеке“).

Савез Сокола примио је од соколске жупе Скопље списак за одликовање за 1939 годину за следећу браћу:

Соколско друштво Приштина, браћа Ристић Ђ. Милан — трговац, Иванић М. Иван — наредник водник и Аритоновић Ј. Тодор, учитељ.

Медаље „Добром стрелцу“ и дипломе добиће соколско друштво у Приштини од Савеза Сокола К. Ј. преко жупе. Жеља је да жупа преда дипломе и медаље одликованим на свечан начин.

Савез Сокола К. Ј. са своје стране честита одликованим, препоручује и позива и осталу браћу, да се угледају на њих и да овој грани соколског рада поконе пуну пажњу, чији успех иде за добро Краља и Отџине.

ГЛАСОВИ ШТАМПА

Београдски лист, „Напред“, је у претпрошлом броју објавио значајан чланак, под насловом „Ван отаџбине нема спаса“, у коме, између осталог, каже:

„То што важи за социјално повлашћене, важи исто тако и за социјално подвлашћене. Ни они не смеју рачунати на помоћ туђина, да би се тога положаја ослободили. И када је отаџбина у животној опасности и позива у борбу, морају се томе позиву одазвати, не питајући се ни зашто ни за кога, остављајући да та питања поставе и на њих одговоре после свршетка борбе, кад то непријатељу не буде више могло користити.“

НАЈВИШИ ОБЛИК СОЛИДАРНОСТИ И ДАНАС ЈЕ ОТАЏБИНА, коју не треба рушити, да би се тобож нека ширца солидарност ваставила. Напротив, њу треба јачати и усавршавати. Јер кад се све узме у обзир и процени, неизбежно се намеће закључак, да ван отаџбине нема спаса и да га онда ван отаџбине не треба ни тражити!“

„Соко на Јадрану“ посвећује уводни чланак последњег броја прослави Видовдана, и каже:

„Патња и јуначки самопријегор јест историја нашег рода, рода вука и арслана. Само преко крвавих Косова, Петрових Гора и Албанских Голгота, Југословени су дошли до Првог Децембра 1918!“

Та повјесна истина нећ нам је пред очима нарочито у овим трагичним данима, кад нови, и разорнији него икад досад, ратни вихори руше стољетна царства и краљевства. У овој страховитој ломљави држава и народа вјерујмо у себе и у своју опробану расну живавост и отпорност. Кад је Душанова Србија, Звонимирова Хрватска и Коцељева Словенија у спјешно одољела свим повијесним бурмама и олујама, вјерујмо да ће новим искушењима још успјешније одољети Александра Југославија.“

О „Соколском Гласнику“

Лист „Југословен“, који излази у Великој Кикинди, објављује у прошлом броју читав чланак, посвећен „Соколском гласнику“. Кикиндски лист истиче голему разлику, која постоји између уређивања и писања „Соколског гласника“, који се „не бави ситничарством и фарисејством, интригама или сензацијима, него посматра догађаје у правој светлости, објективно и непристрасно, — и многобројних партизанских листова, који уносе забуну у народ. У „Соколском гласнику“ је „тон увек одмерен, миран и срдчан, непристрасан и искрен, дубоко националан и трпељив. То је ретка врлина за наше данашње, несрећено и невешто доба“.

Чланак завршава:

„Ако је који наш лист заслужно пажњу, похвалу и истицање за свој искрен и корисни национално-социјални рад, то је несумњиво „СОКОЛСКИ ГЛАСНИК“. Његово име постаће симбол објективне, достојанствене и праве штампе. У наше жалосно доба то је једна права реткост и несвакидашњост. „Соколски гласник“ је несумњиво наш најустрајнији борац за јединство, братство, част и Југославију.“

РЕУЛТАТ СОКОЛСКОГ МУЗИЧКОГ НАТЕЧАЈА

Просветни одбор Савеза Сокола К. Ј., на расписани натецај од 26 априла, за соколски марш, примио је 14 радова до одређеног времена.

Жири кога су сачињавали: г.г. мајор Драг. Ж. Живановић, в. в. капелник, Коста П. Манојловић, проф. музичке академије, Др. Владимир Белјачић, зам. старешине ССКЈ, Милош Ст. Станојевић, председник Просветног одбора ССКЈ, Елза Скаларјева, на-

челница ССКЈ, Иван Ковач, начелник ССКЈ (зам. Јосип Богнер, зам. начелника), Богољуб Крејчић, претседник Просветног одбора ССКЈ, одржао је 8 јула 1940 седницу, на којој је обављен избор најбољег марша, у смислу натецаја.

Радови су били под шифром: 1) „А. Д.“; 2) „14110“; 3) „Ако је марш добар, добиће награду и овако без партитуре“; 4) „Соколи Краља Петра“; 5) „Орлић“; 6) „Гама“; 7) „Бета“; 8) „Живила Југославија“; 9) „Алфа“; 10) „Сретно 1941 год.“; 11) „Соколи“; 12) „А—Б“; 13) „Лира бр. 3“; и 14) „Небојша“.

Жири је доделио једину награду од 5.000 дин. аутору рада под шифром „Небојша“, чији је композитор г. Светолик Пашан-Којанов, из Новог Сада.

Остали ненаграђени радови могу се, само лично или преко опуномоћеника подићи у канцеларији Просветног одбора ССКЈ у Београду (Престолнаследников трг 34) или ће се послати поштом ауторима, ако их писмено затраже.

IZIŠAO JE IZ ŠTAMPE „PRIRUČNIK ZA SOKOLSKI PROSVETNI RAD“.

У изданју Просветног одбора Saveza Sokola К. Ј. изашла је, врло укусно опремљена, 8 сveska „Sokolske misli“, посвећена соколском просветном раду. То је „Priručnik za sokolski prosvetni rad“, izdat u redakciji brata Miloša Stanojevića, sa veznog prosvetara.

Priručnik ima teoriski i praktični deo, sa vrlo odabranom sadržinom. Naročito je istaknuto organizovanje sokolskih prosvetnih odbora, sokolskih priredaba, predavanja, govora, tečajeva, itd. Priručniku su priklučena i objašnjenja za sastav prosvetnih statističkih izveštaja, kao i nacrti za predavanja i govore pred vrstom.

Navedena je i celokupna sokolska štampa, kao i sve glavne teme o kojima se pisalo poslednjih 20 godina u sokolskim listovima. Na kraju je štampana i rezolucija Saveza Sokola, donesena još 1931 godine, pod imenom sokolskih „Puteva i ciljeva“.

Knjiga može korisno da posluži za prosvetnu akciju na našem selu, ne samo za sokolska, već i za druga prosvetna i humana društva, koja rade na podizanju narodne prosvetnosti.

Priručnik staje svega 20 dinara, i naručuje se kod Saveza Sokola, Beograd.

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и цеп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст
Цене врло солидне. Стручан рад
Тражите цене за израду клинаца и значака

ТКО ЈЕ MALOKRVAN, BLIJED

i uopće slabog zdravlja, neka upotrebi najnoviji specijalitet „FERRODOVIM“ koji otvara vanredan apetit i vrlo brzo oporavlja svaku osobu kojoj je bilo kakva bolest narušila zdravlje. Za dobar uspeh dovoljne su 2-3 flaše. Cijena 1 fl. D. 40.- sa poštarinom D. 45.- 3 fl. D. 120.- franko. Proizvada Mr. Ph. A. Mrkušić, apotekar u Mostaru (banovina Hrvatska). Dobiva se u apotekama Reg. S. Br. 6682/32